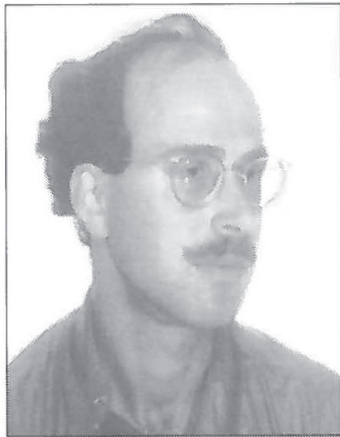

„Political Correctness“ - et causeri

Conrad Kisch

Adjunkt, Christianshavns Gymnasium

Alle skolebørn i USA lærer som en selvfølge det første afsnit af Abraham Lincolns berømte „Gettysburg Address“, der lyder som følger:

87 years ago our ancestors brought forth on this continent a new nation, planned in liberty, and dedicated to the proposition that all people are created equal.

Eller hvad? Den opmærksomme læser vil således med rette kunne indvende, at den rigtige version tværtimod er:

Fourscore and seven years ago our fathers brought forth on this continent a new nation, conceived in liberty and dedicated to the proposition that all men are created equal.

Men „Honest Abe“ ville i dag være nødt til at finde sig en bedre „ghost writer“ (gisp! Det hedder vist „bladneger“ på

dansk!), hvis han ville gøre sig gældende i politik i dagens Amerika. Det er svært at forestille sig en politiker i dag, der var så krukket, at han skrev „*fourscore and seven*“, som om han troede, at vi alle var matematikere? Og al den tale om „*fathers*“ og „*men*“ ville uvægerligt stemple ham som sexist og mandschauvinist, mens udtrykket „*conceived in liberty*“ kunne lede tanken hen på „*unwed teenage mothers*“, eller som det politisk korrekt hedder i dag: „*single parent families*“. Alt i alt en politisk sprængfarlig cocktail, som ikke ville falde i Det republikanske Partis smag i dag.

Dette var en lille demonstration af, hvad „*Political Correctness*“ kan føre til, hvis en tilsyneladende „uskyldig“ tekst sættes under lup ud fra ønsket om at gøre den politisk korrekt. Men hvad skal forstås ved politisk korrekthed?

Først og fremmest handler det om i sproget at fjerne, hvad der kan betragtes som sproglig forskelsbehandling af minoritetsgrupper i samfundet. Det kan f.eks. dreje sig om etniske minoriteter, kvinder, fysisk og psykisk handicappede, gamle mennesker, bøsser og lesbiske osv. I sit udgangspunkt er anvendelsen af politisk korrekt sprog prisværdig, problemet er imidlertid, at forsøget på at være politisk korrekt i specielt USA har fået et sådant omfang, at sproget bliver utrolig oppustet, samtidig med at de fordomme m.m., som skjulte sig bag anvendelsen af de politisk korrekte ord og udtryk ikke nødvendigvis forsvinder ved hjælp af eufemismer.

Udviklingen er imidlertid gået i retning af, at alle minoritetsgrupper i dag insisterer på en eller anden form for eufemisme, hvilket indebærer, at alle nøje skal overveje hvert eneste ord, når man skal sige eller skrive næsten hvad som helst. F.eks. er „blind“ ikke længere politisk korrekt, i stedet skal man bruge betegnelsen „visually impaired“. Andre eksempler er, at det ikke længere hedder „the deaf“, men „people with hearing impairments“ - man taler ikke mere om „a teacher“, men om „an educator“, ligesom det ikke længere hedder „a garbage collector“, men „a sanitary engineer“.

Naturligvis er disse sproglige forandringer blevet stærkt kritiseret, måske især gennem parodier af den slags som indledte denne artikel. Et godt eksempel er *Politically Correct Bedtime Stories* af James Garner, som består af en samling kendte eventyr udsat for politisk korrekt redigering.

I „*Little Red Riding Hood*“ beskrives bedstemor, denne „wise and nurturing matriarch“, som „optically challenged as a bat“ (i stedet for „blind as a bat“) og „the woodsman“ (jægeren i den danske version), hvis erhverv betegnes som „woodcutter person, or log-fueltechnician, as he preferred to be called“, der er helten i den traditionelle version, bliver her faktisk halshugget af bedstemoren, da han udviser „speciesist“ opførsel ved at prøve at dræbe ulven - dvs. han mener, han har ret til at gøre med andre dyrearter eller plantearter, som det passer ham. Når ulven klæder sig ud i bedstemors tøj, er det, fordi den er „unhindered by rigid traditionalist notions of what was masculine or feminine“. Historien slutter med, at bedstemor, Rødhætte og ulven indleder et „alternative household“.

Politisk korrekt sprog, denne sære form for orwelliansk „New Speak“, kan sammenlignes med amerikansk „Prime Time Television“. Begge er således udtryk for et forsøg på at sælge et produkt til eller kommunikere med den bredeste og størst mulige del af den amerikanske befolkning uden at fornærme eller ophidse nogen. Man forsøger at finde frem til en fællesnævner med størst mulig tilslutning i et stort, kompliceret og modsætningsfyldt samfund. Resultatet bliver imidlertid i begge tilfælde et produkt som er intetsigende, fordi det er fyldt med omsvøb, stereotyper og døde metaforer.

Politisk korrekt sprog er egentlig ældre end selve begrebet. Et godt eksempel er ordet „Xmas“, der ifølge Webster kendes fra 1551 og er sammensat af det græske bogstav „chi“, skrevet X, en for-

kortelse for Christos, samt „-mas“, dvs. messe. Ordets popularitet i specielt dette århundrede skyldes utvivlsomt de økonomiske interesser, der er forbundet med, at alle uanset religiøs overbevisning kan deltage i juleræset. I ordet „Christmas“ ligger der således en alt for tydelig påpegning af jul som en kristen højtid.

I alle sprog benyttes eufemismer for at dække over tabubelagte eller nedsættende begreber, og det kan i mange tilfælde være udmærket. Som bekendt har engelsk altid haft en stor „skat“ af farverige og yderst nedsættende betegnelser for medlemmer af seksuelle, religiøse og etniske mindretal. Men før man opfandt et begreb som politisk korrekthed, var det ikke i blot nogenlunde dannede kredse velset, at man anvendte ord som „kike“, „spic“, „homo“, „dyke“, „spade“, „wop“, „dago“ eller andre ucharmerende udtryk og vendinger. Dengang var der blot ikke tale om politisk korrekthed, men om ganske almindelig pli.

Det problem, som politisk korrekthed har ført med sig, er imidlertid, at også almindelige neutrale ord pludselig risikerer at blive stemplet som negative og nedsættende. I New York City kan man dårligt tillade sig at kalde tavlen „the blackboard“ pga. ordet „black“, som kunne støde den „sorte“ del af befolkningen, eller hvad der nu måtte være den politisk korrekte betegnelse på dansk. Det betyder, at tavlen nu bør betegnes „the chalkboard“.

Tit er den betegnelse, som knæsættes som den politisk korrekte enten fonolo-

gisk og ortografisk uheldig (f.eks. „Ms.“), eller lang og besværlig (f.eks. „Native American“). Det er selvfølgelig rigtigt, at Columbus tog fejl, da han kaldte de indfødte, han mødte i Amerika for indianere i den tro, at han var kommet til Indien, men denne betegnelse har siden det 15. århundrede vundet hævd i alverdens sprog. Spørgsmålet er så blot, om man skal sætte det hidtil neutrale ord „Indian“ i samme bås som det langt mere nedsættende udtryk „Redskin“? Er „Native American“ en bedre betegnelse? Næppe - ikke alene er den klodset, men den er mindst lige så upræcis og misvisende som betegnelsen „Indian“. Jeg er f.eks. født i Nordamerika og betragter derfor mig selv som en indfødt amerikaner - „a native American“ - tjaa, nogle af mine forfædre (formødre? forpersoner?) havde endog bosat sig i Amerika allerede i 1700-tallet, så hvorfor skulle jeg betragte mig selv som fremmed?

Der er selvfølgelig ikke noget i vejen med, at minoriteter i det amerikanske samfund selv vælger, hvad de vil kaldes, i stedet for blot at affinde sig med de betegnelser, som det hvide flertal finder passende. Men det er problematisk, at det, der er politisk korrekt i dag, ikke nødvendigvis er det i morgen. Engang for ikke så længe siden var den pæne, neutrale betegnelse for sorte „colored“. Den dag i dag hedder den gamle borgerretsorganisation, som Martin Luther King stod i spidsen for: „The N.A.A.C.P.“, „The National Association for the Advancement of Colored People“. Sidenhen blev „colored“ et negativt udtryk, hvad der ligeledes skete med betegnelsen „Negro“. Omkring

1968 holdt vi i skolen op med at synge sange af Stephen Foster (1826-1864), da der i sange som f.eks. „*Old Black Joe*“ og „*Way Down Upon the Swanee River*“ optrådte udtryk, som ikke var politisk korrekte og kunne fornærme den sorte del af befolkningen. Der var bl.a. tale om det dengang tabubelagte ord „*Black*“, der ironisk nok få år efter fik status af at være politisk korrekt og i øvrigt blev den mest anvendte betegnelse, fordi det faldt lettere at bruge end den anden politisk korrekte betegnelse fra 60'erne: „*Afro-American*“. I dag ser det imidlertid ud til, at det om muligt endnu mere klodsede udtryk „*African-American*“ (syv stavelser) erstatter „*Afro-American*“ (seks stavelser). Man ser endog, at den gamle betegnelse fra århundredets begyndelse, „*people of color*“, er ved at få en renæssance.

Princeton University vedtog i 1991 regler om „*inclusive language*“ (en politisk korrekt betegnelse for politisk korrekt sprog), der berørte såkaldt „*sexist language*“. Blandt de forbudte ord er „*businessman*“, „*cameraman*“, „*congressman*“, „*forefathers*“, og „*mailman*“. Disse ord erstattes med de politisk korrekte ord „*business executive*“ eller „*business manager*“, „*representative*“ eller „*senator*“, „*ancestors*“ og „*mail-carrier*“. I det hele taget skal man åbenbart undgå alle forbindelser, hvor ordet „*man*“ optræder - også i dets betydning menneske. Brugere af internet kan se, hvorledes Purdue University On-Line Writing Lab, og The National Council of Teachers of English (NCTE) anbefaler „*synthetic*“, „*manufactured*“ og „*machine-made*“ i stedet for „*man-made*“. Verbet

„*to man*“ f.eks. i „*man the stockroom*“ bør erstattes med „*staff the stockroom*“. Det betyder formodentligt, at man må råbe „*Staff the life-boats!!!*“ i tilfælde af en skibskatastrofe.

I det hele taget forsøger tilhængere af politisk korrekthed at ensrette sproget. Tit er det politisk ukorrekte udtryk stærkere end det, der er politisk korrekt. Et udtryk som „*wheelchair-bound*“ er i følge Princeton nu uacceptabelt. Men dette kan føre til en forarmelse af sproget; når man hører „*wheelchair-bound*“ kan læseren associere til en eller anden Ironside-agtig person, en Prometheus bundet til stenen Scythia, en der kæmper mod skæbnens tunge byrde. „*Wheelchair-user*“ lyder til gengæld for meget som en Colgate-forbruger. Man må heller ikke kalde nogen „*victim of AIDS*“, det hedder „*person with AIDS*“ - som om AIDS blot var en forkølelse. Og hvorfor er „*black slaves*“ belastet, men „*enslaved blacks*“ brugbart; „*the visually impaired*“ forbudt, men „*people with visual impairments*“ tilladt, „*colored people*“ vederstyggeligt, men „*people of color*“ i orden? Svaret på disse spørgsmål må desværre stå hen i det uvisse.

Tilhængere af politisk korrekt sprog begrænser sig heller ikke blot til sprogets anvendelse af substantiver og adjektiver, men også pronominer og syntaks. Som alle lærere i engelsk ved vore gymnasier ved, bruger vi en del kræfter på at indskærpe over for vore elever, at ubestemte pronominer på engelsk som f.eks. „*everybody*“, „*everyone*“, m.m. er i singularis:

Anybody who wants to go to the game should bring his money tomorrow.

Men ifølge Purdue University On-Line Writing Lab og The National Council of Teachers of English:

Using masculine pronouns to refer to an indefinite pronoun (everybody, everyone, anybody, anyone) also has the effect of excluding women. In all but strictly formal uses, plural pronouns have become acceptable substitutes for the masculine singular.

Vi burde altså, hvis det skulle være politisk korrekt, lære vore elever at skrive:

Anyone who wants to go to the game should bring their money tomorrow.

Men eleverne vil utvivlsomt finde denne sætnings blandning af singularis og pluralis forvirrende.

I Danmark er vi ikke upåvirkede af politisk korrekthed. I dagspressen har der fornylig været en debat om ordet neger. I gennem længere tid har der mht. ord som evnesvag og psykisk-udviklingshæmmet været diskussioner, som ligner debatten i USA. Mange mennesker bryder sig heller ikke om at kalde vore pensionister „gamle“, men foretrækker at sige „de ældre“. Gymnasielærere i engelsk vil sikkert også have lagt mærke til, hvor mange sorte eller mishandlede indvandrere fra Indien eller Pakistan, indianere („Native-Americans“), „Chinese-Americans“, sydafrikanere, gravide teenager m.m., der vandrer rundt i teksterne til de skriftlige eksaminer i engelsk. Til en forandring kunne det måske gøre godt med nogle af John Updikes middelklasse New England WASPS - *White Anglo-Saxon Protestants*.

Fra Louisiana:
Max Ernst: Le grand
assistant, 1967/1974
(Foto: Elsebeth Rise)